

Aan: Ministerie van Buitenlandse Zaken en Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. Minister E.M.J. Ploumen en Minister H.G.J. Kamp

Amsterdam, 31 maart 2014

Betreft: reactie op het Europese voorstel verantwoorde handel in mineralen uit conflictgebieden

Geachte Minister Ploumen, geachte Minister Kamp,

Woensdag 5 maart 2014 presenteerde de Europese Commissie (EC) haar voorstel met betrekking tot verantwoorde handel in mineralen uit conflictgebieden.¹ Wij, een groep van maatschappelijke organisaties, vinden het van groot belang dat Europese bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen om de link tussen grondstofwinning en de bijdrage aan conflicten te doorbreken. We kunnen ons op een aantal punten vinden in het Europese voorstel. Zo is er gekozen voor een aanpak gericht op alle zogenaamde 'conflict-affected and high risk areas' wereldwijd en voor een mechanisme gebaseerd op de handleiding voor conflict-due diligence van de OESO.²

Echter, de EC stelt tegelijk een systeem voor van zelfcertificering waaraan importeurs van vier mineralen uit conflict- en risicogebieden kunnen deelnemen. Wij achten het niet waarschijnlijk dat dit veel impact zal hebben op de manier waarop Europese bedrijven grondstoffen verkrijgen. We roepen u daarom op u in te zetten voor een voorstel dat wel substantieel effect zal hebben en doen daarvoor graag enkele aanbevelingen.

Vrijwillig karakter

De Europese Commissie laat een kans liggen door met een niet-bindend mechanisme van zelf-certificering te komen waarbij importeurs van tin, tantaal, wolfram en goud zelf mogen beslissen of zij hun toeleveringsketen controleren en adequate maatregelen nemen om te voorkomen dat zij gelinkt zijn aan gewapende conflicten. Europese landen hebben zich echter al gecommitteerd aan de plicht om mensenrechten te beschermen en zij verwachten van hun bedrijven due diligence³ toe te passen. Door het optionele karakter doet het voorstel afbreuk aan het internationale normenkader,⁴ dit stelt ook professor Ruggie speciale gezant van de VN.⁵

Bovendien neemt tot op heden de overgrote meerderheid van de Europese bedrijven die met mineralen uit conflictregio's werken niet de verantwoordelijkheid om na te gaan waar hun grondstoffen vandaan komen zolang zij hier niet wettelijk toe verplicht zijn.⁶ De Amerikaanse Dodd Frank Act⁷ heeft wel een verplichtend karakter en is een belangrijke drijfveer voor bedrijven om het probleem van conflictmineralen aan te pakken. **In navolging van het Europees Parlement⁸ en een brede internationale coalitie van NGO's⁹ pleiten wij voor bindende Europese regelgeving voor conflict-due diligence.**

¹ Europese Commissie, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-218_en.htm

² De OECD *Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*. Dit is een handleiding waarin bedrijven moeten nagaan of zij bijdragen aan gewapende conflicten en stappen zetten om deze impact te verminderen en bij te dragen aan compensatie voor slachtoffers. <http://www.oecd.org/corporate/mne/mining.htm>

³ Due diligence betekent dat bedrijven er alles aan moeten doen om schendingen op het gebied van milieu, arbeid en mensenrechten binnen het bedrijf en haar bedrijfsrelaties te voorkomen, en waar schendingen zich voordoen zich inspannen om de situatie op te lossen en slachtoffers te compenseren.

⁴ Zie de OESO Richtlijnen <http://www.oecd.org/investment/mne/48004323.pdf> en de UN Guiding Principles http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

⁵ Brief van professor John Ruggie: <http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/RuggieLettertoPresidentBarroso20140304.pdf>

⁶ Dit blijkt uit een onderzoek van Somo, <http://www.somo.nl/news-nl/gebruik-mineralen-koppelt-europese-multinationals-aan-conflicten>

⁷ Dodd-Frank Act, Section 1502 <https://www.sec.gov/spotlight/dodd-frank/speccorpdisclosure.shtml>

⁸ Het Europees Parlement sprak zich op 26 februari 2014 al uit vóór een wettelijke due diligence-verplichting waaraan alle Europese bedrijven die werken met grondstoffen afkomstig uit potentiële conflictgebieden moeten voldoen: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2014-0132+0+DOC+XML+V0//EN&language=en>

Importeurs

Het mechanisme dat de EC voorstelt is niet alleen vrijwillig, het beperkt zich ook tot de importeurs van de betrokken metalen en hun ertsen. Dat betekent dat de producenten en importeurs van eindproducten die deze metalen bevatten buiten het mechanisme vallen. Alleen bedrijven die betrokken zijn bij de handel in deze mineralen kunnen optioneel verantwoordelijkheid nemen en voldoen aan de inspanningen die horen bij conflict-due diligence. De EC geeft zelf aan dat slechts 400 importeurs en smelterijen¹⁰ in de EU onder dit initiatief vallen. Van dit aantal valt te bezien hoeveel daarvan daadwerkelijk aan het zelfcertificeringssysteem mee zullen doen.

Een groot deel van de producten die op de Europese markt komen bevat grondstoffen die buiten Europa verwerkt zijn en het huidige voorstel biedt geen enkele garantie dat deze grondstoffen niet gelinkt zijn aan gewapende conflicten. Het is belangrijk dat *alle* bedrijven die producten voor het eerst op de EU markt plaatsen voldoen aan dezelfde rapportagestandaarden¹¹ om hen te helpen mensenrechten te respecteren, anders druist het voorstel in tegen internationale normen.¹² **Om effectief te zijn zal de wet daarom ook toepasbaar moeten zijn op producten geproduceerd buiten Europa.**

“3T” en goud

Het Europese voorstel beslaat, net als in de Amerikaanse wet, tin, tantaal, tungsten (wolfram), ook wel 3T genoemd, en goud. De EC verwijst naar 80 wereldwijde conflicten¹³ die in verband worden gebracht met de winning van grondstoffen. Slechts in een deel van die conflictgebieden worden 3T en goud gewonnen. Wil het voorstel dus echt effectief zijn dan dient de verordening betrekking te hebben op alle grondstoffen. Door enkel op vier mineralen te richten laat de Europese Commissie de kans liggen om financiering van conflicten tegen te gaan bij bijvoorbeeld steenkolen uit Colombia¹⁴ of diamanten uit de Centraal Afrikaanse Republiek. **Wij stellen dan ook voor dat de wet betrekking heeft op *alle* grondstoffen die bijdragen aan de financiering van conflict en mensenrechtenschendingen.**

Transparantie

In het voorstel staat dat de importeur alleen publiekelijk moet rapporteren over het beleid voor due diligence en duurzame inkoop van mineralen. De importeur hoeft echter niet de herkomst van de mineralen openbaar te maken. Alleen een nationale autoriteit krijgt inzicht in het percentage mineralen dat uit (potentiële) conflictregio's afkomstig is.¹⁵ Op deze manier krijgen investeerders en consumenten geen zicht op welke bedrijven verantwoordelijk omgaan met het risico om bij te dragen aan gewapende conflicten en wordt hen de mogelijkheid ontnomen om duurzame keuzes te maken. Zonder transparantie over de herkomst van mineralen kunnen ondernemers en overheden geen verantwoordelijkheid nemen voor sociale en milieuproblemen in de toeleveringsketen. Ook draagt het niet bij aan het transparant maken van internationale toeleveringsketens. **Wij pleiten ervoor dat transparantie in de *hele* keten gewaarborgd wordt en dat deze informatie publiek toegankelijk is.**

⁹ Een groep van meer dan zestig Europese en mondiale NGO's voor een stevige wet met bindende regels:

http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/BreakingtheLinks_ENG.pdf

¹⁰ Communication, p. 5 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/march/tradoc_152228.pdf

¹¹ Volgens de handleiding conflict-due diligence van de OESO

¹² Brief John Ruggie: <http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/RuggieLettertoPresidentBarroso20140304.pdf>

¹³ Communication, p.1 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/march/tradoc_152228.pdf

¹⁴ PAX, <http://www.paxvoorvrede.nl/wat-wij-doen/programmas/mijnbouw-en-conflict-in-colombia>

¹⁵ Regulation, p. 9 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/march/tradoc_152227.pdf

Handhaving

In het EC-voorstel ontbreekt een eenduidig sanctiemechanisme voor bedrijven die niet voldoen aan de due diligence-verplichtingen. Een nog in te stellen nationale autoriteit moet bekijken of bedrijven voldoen aan de conflict due-diligence verplichtingen en corrigerende maatregelen vaststellen bij niet naleven. **Wij pleiten ervoor dat een dergelijke autoriteit de mogelijkheid krijgt zelfstandig onderzoek te starten naar mogelijke misstanden (de bijdrage aan conflicten).**

Tenslotte willen we erop wijzen dat een Europese aanpak tegen conflictmineralen onderdeel zou moeten zijn van een bredere geïntegreerde visie, die de onderliggende oorzaken van conflict en fragiliteit aanpakt. Er moet dus ook oog zijn voor duurzame ontwikkeling van het gebied, door bijvoorbeeld in te zetten op het voorkomen van landonteigening, corruptie en milieudegradatie. Milieudegradatie leidt in staten met gebrekkig (lokaal) bestuur tot aantasting van de bestaansmiddelen van grote groepen bewoners en conflicten, dit is bijvoorbeeld te zien bij tinmijnbouw en koperwinning in Indonesië.¹⁶

Wij hopen dat u onze visie op het voorstel dat er nu ligt kunt meewegen in het standpunt dat Nederland hierover in gaat nemen en zal uitdragen in de Europese besluitvorming. Wij zijn graag bereid aanvullende informatie te geven.

Vriendelijke groet,

Jan Gruiters, directeur PAX

Arjen Berkvens, directeur FMS

Evert Hassink, campaigner Milieudefensie

Tim Steinweg en Gisela ten Kate (0619018825), onderzoekers SOMO

¹⁶ Milieudefensie, <https://www.milieudefensie.nl/mijnbouw/tinmijnbouw>